HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' חולין קכב: ד"ה עור וכו'], ב) [חולין קכד:], ג) [פי' לאותו היום סמכוהו ביציאה והושיבוהו בראש. עיין ערך סמך], ד) [קידושין נג: ב"ק יג: יג. ערכין כד: חולין קכ.], ה) תלה פ"א מ"מ, ו) פסחים מו: סב., ז) [צ"ל לחזן], ח) [תוספתי פ"ב], ט) לעיל כ: וש"ע, י) צ"ל שחיטה. מהרש"ל, כ) [דף ח.], ל) [ועי' תוס' פסחים מו. סד"ה עד שתאפה וכו' ימיאב קושית מוספות דהכא], מ) [צ"ל אחר ד"ה הוחיל],

תורה אור השלם

1. סְמוּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:
שיר השירים ב ה
2. וּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכָה לֹא יַעֲשֹׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם: שמות יב טז
3. וּמִבְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ: ויקרא כד יח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חזינן אי יהגינן רפתא ליוקא:

גליון הש"ס

גמ' שומע אני אפי' נפש בהמה. עיין מזר דף מ"מ ע"א ועיין בר"ש פרק יא מ"ט דתמומות וע"ש:

מוסף רש"י

הורצה על מנת להקטיר אימורין לערב. ובגד שאימורין מקטיר לערב (נזיר כח:) אבל היום לא יקטירם (מנחות מח.). משלחן גבוה קא זבו. הקרבת אימוריס חביקת הדם מתיר הבשר (קדושין נב:). האופה מי"ט לחול. לאחר שאכל וגמר סעודתו, דפסיטא לן דלא חזיא ליה מידי האידנא על אורתא שהוא מוכ (פסחים מז:). לוקה. משום לא תעשה כל מלאכה (שם). הואיל ומקלעי ליה אורחים. שיהו לריכין לפת זה היום (שם).

מוסף תוספות

א. [ד]העבודה צורך גבוה נינהו וכהנים ובעלים הוו כעבד הנוטל פרס מרבו. תר"פ. ב. דכי שרא רחמנא לשחוט ביו"ט לצורך הדיוט היינו שחיטה שעיקרה לצורך הדיוט ולא שעיקרה לצורך גבוה. תר"פ כ"ק יב: ד"ס אבל. ג. אי אפשר שלא יתן לגוי חלקו ולא שרינן למטרח בשל נכרי בשביל הכשר פת שלנו. שיטה. ד. ולא נהירא, מדלא קאמרי ופליגא אדרב חסדא כדאמר לקמן ופליגא אדר' יהושע בן לוי. תר"פ.

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ח מהל' י"ט הלכה יד סמג לאוין עה טוש"ע מ"מ סי' תלה סעיף יח:
סג ב מיי' שם סמג שם טוש"ע מ"מ סי' תקו סעיף ו:
סד ג מיי' פ"ו מהלכות כלאים הלכה ח טוש"ע י"ד סי' של סעיף ט:
סה ד מיי' פ"ח מהל' י"ט הלכה יד סמג שם טוש"ע מ"מ סי' תקיב סעיף ג:
סו ה מיי' פ"ו מהלכות מלה הל' ה טוש"ע מ"מ סי' תנד סעיף ב:
סז ו ז מיי' פ"ח מהל' י"ט הלכה טו:
סח ח מיי' שם הל' יד טוש"ע מ"מ סי' תקיב סעיף ב:

רבינו חננאל

הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב. דייקינן מינה דאי עבד אין, דקתני אם זרק הורצה, אבל לכתחילה לא, בשלמא לרבה דאמר זורק הדם כדי להתיר בשר לאכילה, כיון דבשבת לאו בר אכילה הוא, לפיכך אינו זורק לכתחילה, אלא לרבה בר רב הונא דאמר זורק הדם כדי להקטיר אימורין לערב, אמאי אינו זורק לכתחילה, הלא יקטיר אימורין לערב, ועלתה לו בקושיא. איבעית אימא אמר לך רבה בר רב הונא, כי קאמינא בשבת דיו"ט שהוא קל, לפיכך זורק אפילו לכתחילה, אבל שבת דשבת דחמירא לא. ערבא פרח, לשון גנאי ופחיתות היא, כלומר דעת זו דעת נערים ששוחקין בעורבין. היום סמכוני באשישות, כלומר היום סמכו אותי בישיבה. ואסיקנא לדברי רב חסדא בהמה חציה של גוי וחציה של ישראל מותר לשוחטה ביו"ט, דאי אפשר לאכול ממנה כזית בלא שחיטה, ולא דמיא לנדרים ונדבות דהני משלחן גבוה קא זכו. אבל עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה ביו"ט, מ"מ אפשר דפלגי לה בלישה. ומותבינן עליה מיהא, עיסת כלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה (חייבין) ומזמנין עליה, ונאפת ביו"ט, ואדם יוצא בה י"ח בפסח, ואמאי נאפת אותה עיסה חלק הכלבים ביו"ט, הא אפשר לחלק העיסה וליטול מנת הרועים ולהניח מנת הכלבים. ופריק רב חסדא שאני כלבים הואיל אם נזדמנה לו נבילה אפשר להאכילם, ונמצאת כל העיסה לרועים בלבד. ואקשינן ומי אית ליה לרב חסדא הואיל, והא איתמר האופה מיו"ט לחול, רב חסדא אמר לוקה, לא

הורצה על מנת להקטיר אימורין לערב אם זרק דיעבד אין לכתחלה לא בשלמא לרבא ניחא אלא לרבה בר רב הונא קשיא קשיא ואיבעית אימא שאני שבות שבת משבות י"ט: בעא מניה רב אויא סבא מרב הונא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מהו לשחטה ביו"ט אמר ליה [א]מותר [ב]אמר ליה וכי מה בין זה לנדרים ונדבות אמר ליה [ג]עורבא פרח כי נפק אמר ליה רבה בריה לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה דגברא רבה הוא אמר ליה ומה אעביד ליה [ד]אני היום [1]סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא וטעמא מאי בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביו"ט דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה אבל נדרים ונדבות אסור לשחטן ביו"ט [ה]דכהנים [ו]כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו: אמר רב חסדא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביום טוב דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה [ז]עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה ביו"ט דהא אפשר ליה למפלגה בלישה מתיב רב חנא בר חנילאי [ח]עיסת כלבים בזמן שהרועין אוכלין ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה [ט]ונאפת ביו"ט [י]ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ואמאי והא אפשר ליה למפלגה בלישה שאני עיסת כלבים הואיל ואפשר לפייסן בנבלה ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא אתמר [כ]האופה מי"ט לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר [ל]אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה רבה אמר אינו לוקה [מ]אמרי' הואיל אלא לא תימא הואיל ואפשר אלא כגון דאית ליה נבלה דודאי אפשר לפייסן בנבלה: בעו מניה מרב הונא הני בני באגא דרמו עלייהו קמחא דבני חילא מהו לאפותה ביו"ט אמר [נ](ליה) [ס]חזינא אי יהבי ליה רפתא לינוקא ולא קפדי כל חדא וחדא חזיא לינוקא ושרי ואי לאו אסור והתניא [ע]מעשה בשמעון התימני שלא בא אמש לבית המדרש בשחרית מצאו [ר'] יהודה בן בבא אמר לו מפני מה לא באת אמש לבית המדרש אמר לו בלשת באה לעירנו ובקשה לחטוף את כל העיר ושחטנו להם עגל והאכלנום ופטרנום לשלום אמר לו תמה אני אם לא יצא שכרכם בהפסדכם שהרי אמרה תורה [פ]לכם ולא לעובדי כוכבים ואמאי הא חזי למיכל מיניה אמר רב יוסף עגל טרפה הואי והא חזי לכלבים תנאי היא דתניא [2]אך אשר יאכל לכל נפש [3]שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע ממשמע שנאמר לכל נפש [4]שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע בענין שנאמר [3]ומכה נפש בהמה ישלמנה תלמוד לומר לכם

הורצה על מנת להקטיר כו'. כלומר ויקטיר אימורין לערב ולא יקטירם היום: **להתחלה לא.** הואיל ולא יאכל בשר היום: **שאני שבות שבת.** החמירו חכמים בדבריהם בשבת מביום טוב: **מה בין זה לנדר ונדבה.** שהלין לו וחלין לגבוה ואסור לשוחטן מפני חלב גבוה: **עורבא פרח.** עורב הפורח למעלה. השיאו לדבר אחר: **כי נפק.** רב אויא: **אמר ליה רבה בריה.** דרב הונא לאבוה: **לאו היינו כו'.** ולמה דחיתו והלך לו בכלימה: **אני היום סמכוני באשישות.** י"ט הוא ודלשמא לרבים וחליתי מעורה הדרשה וקורא אני עלי סמכוני באשישות הביאו לי סעודה ואסעוד: **דבעיא טעמא.** ולרך אני להרהר ולעיין בה: **וטעמא מאי.** סוגיא דגמרא הוא: **הכהנים משלחן גבוה קא זכו.** בחזה ושוק והם לבעלים בשאר הבשר כעבד הנוטל פרס מבית רבו נמצאת כל השחיטה לשם גבוה: **חייבת בחלה.** דלחם קרינא ביה: **ומערבין בה.** ערובי חצרות להוציא מבתים לחצר שהבתים רשות לכל יחיד ויחיד והחצר רשות כולן וצריכים ערוב להוציא כל אחד מביתו לחצר: **ומשתתפין בה.** שתוף קרי במבוי שחצירות הרבה פתוחין לו וכל חצרות שבשם"ס לפני הבתים ויוצאים דרך חצר לרשות הרבים או למבוי: **ומברכין עליה.** המוציא: **ומזמנים עליה.** שלשה שאכלו כאחת: **ונאפת ביו"ט.** משום חלק הרועים: **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** לילה הראשון של פסח שהוא מצוה לאכול מצה דכתיב בערב תאכלו מצות (שמות יב) ושאר הימים אם רצה לאכול שאר דברים בלא לחם הרשות בידו: **לפייסן בנבלה.** וממלאת כולה נאכלת לאדם: **ומי אית ליה הואיל.** סוף סוף מפרנס הכלבים ממנה שהרי אין לו נבלה ומשום אסמכתא דהואיל ואילו היה לו נבלה קא שרית לה: **מי"ט לחול.** לאחר שסעד אפה דהא ודאי לחול הוא: **בני באגא.** ישראל הדרים בכפרים: **דרמו עלייהו קמחא דבני חילא.** המלך הטיל עליהם לאפות ונבשל לבני חילו אנשי מלחמתו: **כל חדא וחדא כו'.** ופליג רב הונא אדרב חסדא דאמר חיה של נכרי וחיה של ישראל אסור לאפותה: **הימני.** מתמנת היה דכתיב (שופטים טו) שמשון חתן התימני מתמנת: **אמש.** כלומר בין הערבים של יו"ט: **בלשת.** חיל גדול של גדודי נכרים שמחפשים ובולשין לשלול שלל: **יצא שכרכם.** שנשתכרתם בממון יצא ואבד בשביל הפסד עונש שתענשו על חלול יו"ט: **ולא לעובדי כוכבים לא גרסינן:** **והא חזי למיכל מיניה.** ולא יקפידו שהרי משלהן היה: **היינו דקאמר ליה כו' לא גרס והכי גרס והא חזי לכלבים: תנאי היא.** דאיכא תנא דאסר לכלבים: **לכל נפש.** אך אשר יאכל לכל נפש: הוי

אבל נדרים ונדבות כי קא זבו משלחן גבוה קא זבו. כהנים בחזה ושוק וישראל בבשר משלחן גבוה בעבד שנוטל פרס מרבו כן פרש"י ואפי' לרבי יוסי הגלילי דקאמר קדשים קליס ממון בעליס הן בב"ק (דף יב:) ואפי' לאחר [ד] ובריקא קאמר דממון בעליס הס רק במתנות כהונה מ"מ אותו ממון זכה משלחן גבוה [א] דהא עיקר הקרבן בשביל גבוה [ב] והלכך נהי דהוי ממונו לקדש בו את האשה מ"מ כל העבודות לצורך גבוה הס עושים: **עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל.** ואם תאמר והאמר לעיל [ג] רבי שמעון בן אלעזר אומר ממלאה אשה תנור פת ואע"פ שאינה צריכה אלא לפת אחת מפני שהפת נאפית יפה בזמן שהתנור מלא ושרי לאפות בי"ט אפי' לכתחילה וכי תימא דאתיא ב"ק ובהא הלכתא כר' שמעון דמתיר [ד] ויש לומר דשאני התם דכל הפת של ישראל שהרשות בידו לאכול כל אחד ואחד אז זה אז זה ועוד דלמא מקלעי ליה אורחים אבל הכא דחציה של נכרי [ה] אסור לאפותה בי"ט: [מ] **חזינן אי יהבינן** (א) ליוקא ולא קפדי כל חדא וחדא כו'.

פרש"י ופליגא אהיא דלעיל דרב חסדא דקאמר עיסה חציה של נכרי וכו' דאפשר למפלגה בלישה [ד] ואומר ר"י דלא פליגי דשאני עיסה דחציה של נכרי וחציה של ישראל דישראל מצי למפלגה ונאפות חצקו אבל הכא מיירי שהיה הקמח לבני חילא אלא שטורח אפייה הוה רמי אבני בתגא הלכך לא היו יכולין ליקח כלל מן הקמח קודם האפייה לאפותו לצורך התיוקן אבל אח"כ שאפו בשביל החיל אז לא קפדי וכן בעגל דבסמוך לא שייך אפשר למפלגה שנתנו משלהם ומש"ה אם היו לוקחין ממנו היו מקפידין אם לא ע"י טורח הבשול כדרך מבשלים שאוכלין מעט מן הבשול להי פריך אדרב הונא מהכא:

הואיל ומקלעי אורחים וכו'.

ותימה הא אמר בשבת פרק המצניע (דף לה. ושם) הרודה חלות דבש ביום טוב סופג ארבעים ואמאי לוקה לרבה דאמר הכא הואיל וכו' התם נמי נימא הואיל דמקלעי אורחים וכו' ואין לומר דשאני התם דאפשר לעשותו מעי"ט דלענין אוכל נפש אין לחלק בין אפשר לא אפשר כדפרישית בריש מכילתין (דף ג.) גבי רב יוסף דאמר משום פירות הנוסרין ויש לומר דמיירי שהדבש הדבש ואינו ראוי לאכילה אלא לכתישה דגמלי מ"מ שתלש חלות דבש סמוך לאכילה ולא היה שהות אפי' בהו אורחים לאכלן: לכם

אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחין חזו ליה האי נהמא כולה, ורבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל. ופרקינן לא שריא הדא מתניתין אלא בדאית ליה נבילה מוכנה, דוודאי מפייס להו לכלבים בה, שנמצאת העיסה כולה לרועים. בעו מיניה מרב אי שדו בני החיילות של גויים קמח על הייהודים לאפות אותו ביו"ט להם, מותר או אסור. ואמר להם אם כשיתנו מאותה הפת לתינוקות של יהודים, לא קפדי עליהן הני בני חיילא, כל חדא וחדא חזיא לינוקא [ו]שרי, אבל אי קפדי, נמצאו כי לגרים עושין ואסור. ומותבינן עליה מהא דתניא שאמר שמעון התימני לר' יהודה בן בבא, בולשת באה לעירנו לילי יום טוב, ובקשו [לחטוף] את כל העיר, ושחטנו להן עגל והאכלנום, וא"ל ר' יהודה בן בבא והרי אמרה תורה לכם ולא לעובדי כוכבים, מכלל שלא עשו כהלכה, אמאי, והא עגל זה ראוי היה שיאכלו גם הם ממנו תחיכה, והגרים אין ממחין ולא קפדי כי של ישראל היה. ופריק רב יוסף עגל טריפה הואי דלא חזי לישראל כלל. **לכם ולא לכלבים תנאי.** יש תנא דהוא ר"ע שאומר מותר ביו"ט לעשות מלאכה לכלבים, דכתיב לכל נפש ואפילו נפש בהמה במשמע, ור' יוסי הגלילי אוסר שנאמר לכם ולא לגוים ולא לכלבים.